

Stauning 7. juni 2000

Forbrydelse og Straf II

I kronikken i Kristeligt Dagblad 13. maj sammenlignede jeg det det syn på forbrydelse, straf og retfærdighed som i årtusinder har været en selvfølgelighed - ikke kun i vores kristne kultur, men også i de fleste andre - med nutidens menneskesyn, hvor man ikke længere betragter mennesket som et gudskabt ansvarligt væsen, men som en slags biologisk maskine.

Dette syn på adfærd er godt nok ikke i sig selv noget nyt, det er blot noget nyt at man bruger det på mennesket. Man har altid vidst at hvis en hund opfører sig uhensigtsmæssigt, så skyldes det enten dens biologiske arv eller en forkert opdragelse. Det er meningsløst i egentlig forstand at hævde, at en hund er "skyldig" eller bedømme dens handlinger som retfærdige eller uretfærdige. Og tilsvarende giver det ingen mening, at straffe en hund fordi det er retfærdigt. Nej, en hund skal man forsøge at genopdrage så den igen bliver et nyttigt og socialt væsen.

Sociologiens, pædagogikkens og adfærdspsykologiens store humane landvindinger består slet og ret i, at man, i takt med at troen på Gud og det evige liv er forsvundet, har opgivet at se nogen forskel på et samfund af mennesker og en hundekennel. Der findes ikke længere forbrydelser, der findes kun fejlprogrammeringer, hvadenten disse så skyldes arv eller miljø.

At man så har kaldt dette menneskesyn for humanisme, forekommer i første omgang absurd, men er det i virkeligheden ikke, thi det forholder sig så viseligt, at det menneske der gør sig selv og sin egen selvrealisering til det højeste i verden, det reducerer i samme handling sig selv og sine medmennesker til dyr. Mennesket afskaffes i humanismens navn. Menneske er man nemlig kun ved at være indsat i sit embede som menneske af en magt der står over en selv.

Det er derfor kun logisk, at for så vidt som de adfærdsregulerende redskaber viser sig nyttesløse, så må man, ligesom i kennelen, gribe til mere effektive metoder, f.eks. eugenik(avlsfremme) og eutanasi(medlidenhedsdrab). Jeg hørte således for nylig i radioen en klog mand, der både er professor og rådgiver for socialministeriet, indrømme, at hverken velfærdsforanstaltninger, den enorme psyko-sociale indsats i vuggestue, børnehaver, skolepsykologi osv. eller udbredt brug af tvangsfjernelser, synes at have nogen nævneværdig indvirkning på "den sociale arv". Han konkluderede derfor, at kun en mere intensiv "påvirkning" af "belastede" forældre i retning af at få dem til at gøre brug af den fri abort, kunne gøre den "sociale restgruppe" mindre! En kennelejer ville formentlig have udtrykt sig mindre snørklet når han skulle fortælle at han vil forbedre racen ved at udvælge de bedste hunde til avl og dræbe de uegnede hvalpe, men enhver kan se, at meningen er præcis den samme. Og det allermest uhyggelige ved udtalelsen er, at vi i dag er blevet så effektivt opflaskede med denne tankegang, at vi i første omgang betragter den som ganske fornuftig og human.

Hvem er det der skal hjælpes? Professoren kan vel ikke i ramme alvor mene at han hjælper de børn som han vil forhindre i at blive født? Nej, det eneste han hjælper er statistikken, men det er vel også der hvor det humanismen må ende: Staten findes ikke længere for at holde de stærke i tømme og beskytte de svage, og derved sørge for et minimum af retfærdighed i denne faldne verden, nej statens eneste eksistensberettigelse er at forbedre statistikkerne, hvadenten det så gøres ved pædagogik eller eugenik. I den omsorgsfulde velfærdsstat er statistikken(racen) virkeligheden, enkeltmennesket findes kun som et objekt for indgreb eller forebyggelse.

At jeg i kronikken så i forbifarten nævner, at det er forkert at hævde, at man som kristen nødvendigvis må være principiel modstander af dødsstraf, har inspireret Johannes Møllehave til på sin egen sobre facon at spørge om jeg ville foretrække lemlæstelse eller halshugning ved dødsstraffens genindførelse. Nu er sagen imidlertid den, at jeg ikke argumenterer for at genindføre dødsstraffen. Ligesom Johannes Møllehave ser jeg en række praktiske og menneskelige argumenter imod det, og er lykkelig over at leve i et land hvor vi for tiden ikke behøver dødsstraf. Men modsat Johannes Møllehave, så får denne holdning mig ikke til at fordømme andre tider eller andre steder, hvor man har fundet dødsstraffen nødvendig.

I en tid hvor den formelle regering bestod af landsforrædere som, med statsminister Stauning i spidsen, opfordrede befolkningen til aktiv støtte til besættelsesmagten, var modstandsbevægelsen provisorisk øvrighed, og den der måtte kæmpe for retfærdighed i landet. Man kunne selvfølgelig også have fragtet stikkerne i sikkerhed i Sverige, men i lyset af de store farer og omkostninger forbundet med det, og i lyset af, at det vel ikke ligefrem ville blive opfattet som retfærdigt på denne måde at redde landsforrædere med blod på hænderne ud af krigszonen, valgte man altså dødsstraffen som den i situationen retfærdige straf. Og naturligvis forekom der også en del justitsmord dengang. Uskyldige blev henrettet og fik tilsværtet deres ære. Aldeles frygteligt, og der findes ikke anden trøst for de samvittighedstyngede bødler, end troen på den kommende himmelske retfærdighed. Men i denne tro får de så også al muligt trøst.

Og den samme trøst får f.eks. de engelske piloter, som i et retfærdigt forsvar for deres næste hjemme i England(og Danmark), og på deres øvrigheds ordre, kastede brandbomber over Hamborg og Dresden, og vidste, at titusinder af uskyldige kvinder og børn brændte op dernede. Det var frygteligt, således som verden ofte er det. Ja, det er faktisk kun muligt at se denne grusomme verden i øjnene, og leve sit liv i den uden at fortvivle over meningsløsheden og uretfærdigheden, når man tror på syndernes forladelse, og på at der findes et evigt liv hvor retfærdigheden er fuldkommen, og hvor alt skal genoprettes og sættes på sin rette plads.

Alle anstændige mennesker er modstandere af krig, men at være pacifist vil sige at man i sin egen selvretfærdigheds navn vil stå passivt og se til mens der sker overgreb på næsten, i stedet for at gribe til sværdet og forsvare ham.

Man kan ikke, således som Møllehave gør det, gøre et selvretfærdigt princip ud af sin modstand mod krig eller dødsstraf, hvilket jo er frygteligt for mennesker der kan lide at puste sig op ved hjælp af fine næstekærlige principper og resolutioner der ingen omkostninger har for dem selv.

Hermed har jeg så også, som svar til Hildebrandt-Nielsens indlæg 22/5, understreget, at selvom man straffer fordi det er retfærdigt at straffe og ikke ud fra andre hensyn, så betyder det ikke at straffens indhold altid er det samme. Men at der findes gråzoner, forskellige vilkår til forskellige tider, og at det som ud fra tidens øvrige vilkår er en retfærdig straf skifter, ændrer ikke ved at straffen er retfærdig, og at vi må finde straffe, der ud fra vores ufuldkomne, og til dels tidsbundne, retfærdighedssans forekommer passende.

Selvom det er korrekt, som Hildebrandt-Nielsen skriver, at der til forskellige tider kan være forskellige meninger om hvad der er retfærdigt, så skal man imidlertid passe på ikke at overdrive disse divergenser. Naturligvis findes der eksempler på rent dæmoniske og onde samfund, men det er faktisk ganske imponerende så stor lighed der er mellem alle mulige kulturer i verden i deres syn på hvad der er rigtigt og forkert, og hvad det vil sige at leve et anstændigt menneskeliv. Og det har vi jo i kristen tradition forklaret med at loven fra skabelsen af har været indskrevet i menneskenes hjerter. De ti bud er således ikke åbenbaringssandheder, de er skabelsessandheder som kan genfindes i utallige andre kulturer.

Hildebrandt-Nielsen har helt ret i, at der ikke findes en særlig kristelig samfundsindretning, ligesom der intet historisk belæg er for at vi kristne skulle være bedre til at indrette samfundet retfærdigt end f.eks. muslimer. Men der findes samfunds- og straffesystemer der er såvel umenneskelige som ukristelige, nemlig samfund hvor man ikke længere tager udgangspunkt i retfærdigt/uretfærdigt men snarere i nyttigt/unyttigt, og derved fratager mennesket dets integritet, og gør det til en biologisk maskine. Men således må det nødvendigvis gå i en tid hvor man ikke længere tror på Gud. Det menneske som opgiver den ganske bogstavelige tro på Gud som skaber, det menneske må nødvendigvis i samme handling opgive troen på retfærdigheden, og derved på mennesket.

SIDE 3

SOGNEPRÆSTEN . STAUNING PRÆSTEGÅRD . STAUNINGVEJ 56 . 6900
SKJERN . TLF. 97 36 93 80

SIDE 1